

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของชาติและเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่คนไทยทุกคนภูมิใจ ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ดังนั้นการจัดการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาปฏิรูปการเรียนการสอน พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางภาษาไทย ทั้งการดู การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนภาษาประกอบด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้ง 4 ทักษะดังกล่าว ทักษะการอ่านถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการอ่านจะช่วยเสริมทักษะการฟัง การพูด และการเขียนให้มีประสิทธิภาพไปด้วย นักวิชาการทางภาษาต่างยอมรับกันว่า การอ่านจะทำให้เป็นคนมีความรู้กว้างไกล เป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาที่มีความสำคัญต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่จะสามารถเลือกรับและแสวงหาได้ตามโอกาสที่ต้องการ เป็นหนทางที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ได้ทั้งเชิงลึกเชิงกว้างอย่างไม่จำกัดขอบเขต (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2542 : 23) การอ่านถือเป็นกระบวนการรับ “สาร” อันหมายถึงความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ความเชื่อ ทศนคติ ประสบการณ์ ผ่านตัว อักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้ “ส่งสาร” ได้เรียบเรียงหรือได้กระทำไว้ เชื่อกันว่าผู้ที่จะเรียบเรียงตัวอักษรให้ติดต่อกันเป็นเรื่องราวได้นั้นจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ มีข้อมูล มีประสบการณ์ มีความชำนาญ มีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นการอ่านหนังสือครั้งหนึ่งจึงเท่ากับได้สนทนากับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์หรือปราชญ์ ในเรื่องนั้น ๆ หนึ่งครั้ง การอ่าน จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้และการใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2547 : 88)

ระดับของการอ่านประกอบด้วย การอ่านออก อ่านได้ และ อ่านเป็น คำว่า อ่านออก คือ อ่านออกเป็นคำ ๆ เพียงรู้ว่าคำนั้น ๆ อ่านว่าอย่างไร บอกองค์ประกอบของคำนั้นได้

เท่านั้น แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่อ่านให้ประติดประต่อ จนสามารถสรุป สาระสำคัญที่อ่านได้ คำว่า อ่านได้ คือ สักแต่ว่าอ่านได้ว่าคำนั้น ข้อความนั้น ประโยคนั้น อ่านว่าอย่างไร แต่ไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่ลึก ตีความที่ซับซ้อน หรือเข้าใจเนื้อหา สาระ และรายละเอียดของเรื่องที่ยาก จนสามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญและข้อคิดของเรื่องที่ อ่านได้ ส่วนคำว่า อ่านเป็น คือ อ่านเรื่องแล้วสามารถวิเคราะห์เข้าใจเนื้อหาสาระที่อ่านไม่ว่า จะยากหรือซับซ้อนเพียงใดอย่างทะลุปรุโปร่ง เมื่ออ่านเสร็จสามารถสรุปเนื้อหา ใจความ สำคัญและข้อคิดของเรื่องที่อ่านได้ คนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจากการอ่านส่วนใหญ่จะ เป็นคนประเภท “อ่านเป็น” (สำลี รักสุทธี. 2550 : 18)

การอ่านมีความสำคัญยิ่งในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน สามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว อ่านได้ถูกต้อง อ่านได้หลาย ๆ ภาษา ย่อมมีในโอกาสชีวิต หลาย ๆ ด้าน มากกว่าคนอื่น เช่น ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาหา ความรู้ ตลอดจนด้านข่าวสารข้อมูลที่ได้รู้กว้าง รู้ไกล มากกว่าผู้ที่ไม่มีทักษะการอ่าน (พรทิพย์ ชาตะรัตน์. 2545 : 59) การอ่านสามารถเปลี่ยนคนทั้งด้านทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และตำแหน่งหน้าที่ได้ มีคนเป็นจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จจากการอ่าน เช่น จากคนที่เคยเป็นคนเชื่องช้า ไม่ค่อยมีเหตุผลก็กลายเป็นคนที่มีลักษณะคิดรอบคอบ คิด ไตร่ตรอง ไคร่ครวญ พิถีพิถัน พินิจพิจารณาก่อนตัดสินใจเชื่อ ส่วนทักษะการเขียน เป็น เครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความคิดเห็น ทรรศนะ อารมณ์ จินตนาการ และสิ่งที่ต้องการสื่อสารอื่น ๆ ของตนเองผ่านงาน เขียน โดยใช้สัญลักษณ์ที่กำหนดครู่ร่วมกันเป็นสื่อกลางความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน (ถวัลย์ มาสจรัส. 2546 : 1)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาสังคม เน้นการสอนภาษาไทยในฐานะ เครื่องมือของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังต้อง สอนภาษาเพื่อการพัฒนาความคิด ผู้เรียนที่มีความคิดจะต้องมีประสบการณ์ และประมวลคำ มากพอที่จะสร้างความคิดได้ลึกซึ้ง และคิดอย่างชาญฉลาด รอบคอบ ขณะเดียวกันการสอน ภาษาไทยต้องเน้นการรักษาภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรมและอ่านวรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อ ศึกษาเรื่องราวของชีวิตที่จะทำให้ชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น เข้าใจสภาพ สังคมและวัฒนธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันและสังคมในอนาคต รวมถึงการศึกษานูมิปัญญา

ของภาษาในท้องถิ่นต่าง ๆ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 1) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ทักษะการอ่านถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียนการอ่านเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในโรงเรียนประถมศึกษาการพัฒนาทักษะ การอ่านให้ผู้เรียนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญยิ่งในการศึกษาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในช่วงชั้น ที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ที่จำเป็นต้องพัฒนาพื้นฐานทักษะการอ่านให้นักเรียนสามารถ ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญต่อการอ่านอย่างแท้จริง การจัดการ เรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วย การอ่าน ฝึกทักษะการอ่านที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่ผู้เรียน (บันลือ พฤษะวัน. 2536 : 7-8)

สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ใน ระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน มีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการอ่านและการเขียนคำควบ กล้ำ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญ อาจมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน จากครอบครัวและ ชุมชนที่พูดภาษาอื่น โดยพูดภาษาไทยไม่ชัด การไม่เห็นความสำคัญของการใช้คำควบกล้ำ ขณะเดียวกันสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ การบรรยาย อภิปราย และหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ ที่ ใช้ภาษาผิด ย่อมส่งผลให้นักเรียนเกิดปัญหาในการอ่านคำควบกล้ำ (ชูจิต วรเชษฐ. 2548 : 2) การอ่านคำควบกล้ำได้ถูกต้องชัดเจน ย่อมแสดงถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ทำให้ผู้รับเกิดศรัทธาเชื่อถือในตัวผู้ส่งสาร ในทางตรงกันข้ามถ้าอ่านไม่ถูก ทำให้ความหมายผิด ไป จนเกิดปัญหาในการสื่อสาร ดังที่หกวดี ปัญญาวรรณศิริ (2540 : 3) ได้กล่าวถึงปัญหา การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำว่า เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในสังคม และจะเป็นปัญหา มากขึ้นถ้าหากว่าทุกฝ่ายไม่แก้ไข ดังนั้นครูผู้สอนทุกระดับชั้น จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีใน เรื่องการใช้ภาษา ทั้งในเรื่องการอ่านและการเขียน และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเป็น พิเศษ เพื่อส่งเสริมการสอน โดยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและ ท้องถิ่น และสภาพสังคม เพื่อช่วยแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ อย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเมืองวาปีปทุม จากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนบางคนยังขาดทักษะในการอ่าน อ่านหนังสือไม่คล่อง และไม่มีนิสัยรักการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านคำที่ควบกล้ำ ร ล ว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ครูผู้สอนต้องหาสื่อการเรียนรู้ที่

มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งส่งผล
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง
เป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเกิดความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา เสริมสร้างทักษะการอ่านและปลูกฝังนิสัยรัก
การอ่าน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ในหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนคำควบกล้ำนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสนใจและเรียนรู้อย่าง
สนุกสนาน และได้ฝึกบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออก
เสียง เพื่ออ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นแนวทางในการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้าน
การอ่านคำควบกล้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชูจิต วรเชษฐ์
(2548 : 68 - 70) ฉาวร เทียงแก้ว (2548 : 70 - 73) และชนิษฐา จิตศรัทธา (2549 : 73-75) ที่ได้
ทำการศึกษาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำด้วย
หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียงและแบบฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนา
ทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ร ล ว เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
จึงดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง
คำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้แก้ปัญหาและเพื่อ
พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียงคำ
ควบกล้ำ ร ล ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80 /80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ
ร ล ว ด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านคำควบกล้ำ ร ล ว ก่อนเรียนกับหลังเรียน
ของนักเรียนที่ใช้หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง

สมมุติฐานการวิจัย

ทักษะการอ่านคำควบกล้ำ ร ล ว ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 225 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการอ่านคำควบกล้ำ ร ล ว

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่าน ออกเสียง

3. เนื้อหา หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง ที่พัฒนาขึ้นตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เขียนในรูปร้อยแก้วโดยแต่ละเรื่องใช้คำควบกล้ำ ร ล ว จำนวน 5 เรื่อง

3.1 เรื่อง บทร้อยกรองเจ้าปัญหา

3.2 เรื่อง ปัญหาของลูกปลา

3.3 เรื่อง บทเพลงบนหลังควาย

3.4 เรื่อง บทเพลงใต้ต้นไม้

3.5 เรื่อง บทเรียนที่ยังจำ

4. ระยะเวลาและสถานที่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างวันที่ 7-22 เดือน กันยายน พ.ศ. 2552 จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง หมายถึง เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะการเขียนเป็น ความเรียงร้อยแก้วผูกเป็นเรื่องราว โดยใช้คำศัพท์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และคำควบกล้ำ ร ล ว ผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านและการเขียน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1.1 เรื่อง บทร้อยกรองเจ้าปัญหา

1.2 เรื่อง ปัญหาของลูกปลา

1.3 เรื่อง บทเพลงบนหลังควาย

1.4 เรื่อง บทเพลงใต้ต้นไม้

1.5 เรื่อง บทเรียนที่ยังจำ

2. ทักษะการอ่านออกเสียง หมายถึง ความชำนาญและความคล่องแคล่วในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ซึ่งได้แก่ อ่านถูกต้อง รวดเร็ว เข้าใจความหมาย และออกเสียงคำที่อ่านได้ถูกต้อง

3. การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ของผู้เรียนสูงขึ้นด้วย หนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ ร ล ว

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนจากการประเมินด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านคำควบกล้ำ ร ล ว หลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ ร ล ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น